

ПРВА ДЕТСКА АМБАСАДА ВО СВЕТОТ МЕЃАШИ  
РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА  
СОС линија за деца и млади 2020 година



[www.childrensembassy.org.mk](http://www.childrensembassy.org.mk)



[sos@childrensembassy.org.mk](mailto:sos@childrensembassy.org.mk)  
[info@childrensembassy.org.mk](mailto:info@childrensembassy.org.mk)



@megjashi  
@soshelplinemegjashi

(02) 2 465 316

070 390 632

# ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА РАБОТАТА НА СОС- ЛИНИЈАТА ЗА ДЕЦА И МЛАДИ

ЈАНУАРИ - ДЕКЕМВРИ  
2020 година

Годишен извештај за работата на СОС- линијата за деца и млади

Издавач:

Прва детска амбасада во светот МЕЃАШИ – Република Македонија

Адреса:

Ул. „Коста Новаковиќ“ 22а, 1000 Скопје

Телефон:

+389 2 2 465 316

Е-пошта:

[info@childrensembassy.org.mk](mailto:info@childrensembassy.org.mk)

Уредник:

м-р Драги Змијанац – Претседател и основач

Лектура:

Марина Геческа Василевска

Скопје, Декември 2020 година

# ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2020 год. СОС-ЛИНИЈА ЗА ДЕЦА И МЛАДИ ПРВА ДЕТСКА АМБАСАДА ВО СВЕТОТ МЕЃАШИ

02 2465 316, 070 390 632

[sos@childrensembassy.org.mk](mailto:sos@childrensembassy.org.mk), [info@childrensembassy.org.mk](mailto:info@childrensembassy.org.mk),

fb – first children`s embassy in the world

<https://www.facebook.com/megjashi/>

<http://www.childrensembassy.org.mk/>

Подготвиле: Виолета Илиоска, *психолог на СОС-линијата и*

Јорданка Черепналкова-Трајкоска, *координаторка на СОС-линијата*

## БЛАГОДАРНОСТ

Првата детска амбасада во светот Меѓаши – Република Македонија и посебно тимот на СОС-телефонот за деца и млади упатува искрена благодарност до сите што ни укажаа доверба во текот на оваа специфична година за човештвото, обраќајќи ни се за проблеми што ги засегаат децата и младите. Им благодариме што нè препознаваат како место на кое може да бидат слушнати, разбрани и советувани и со тоа ни овозможуваат да ја остваруваме нашата мисија како организација, а тоа е да создаваме подобар свет за секое дете.

Посебна благодарност оддаваме и на нашите минати и сегашни волонтерки и волонтери кои несебично ги посветуваат своите способности, знаење и време во работата на СОС-телефонот.

Упатуваме благодарност и до сите наши соработници до кои се обравивме во текот на давањето поддршка на нашите јавувачи за посоодветен совет, поддршка или решение. Без намера некого да испуштиме, се заблагодаруваме на Коалицијата за правично судење, Македонското здружение на млади правници, Кризниот центар Надеж, Редот на милосрдните сестри на Мајка Тереза, ЈУМЦСР Скопје и посебно интервентниот тим, СВР Скопје, СВР Охрид, Народниот правобранител.

## Содржина

СОС-телефонот за деца и млади на Меѓаши .....	5
Оперативно-административни податоци за СОС-телефонот.....	6
Методологија на систематизирање на податоците.....	6
Резиме на наодите од работата на СОС-телефонот во 2020 година .....	7
Преглед на наодите и сознанијата од работата на СОС-телефонот .....	9
Контакти (дојави) .....	9
Основни информации за контактите (дојавите).....	9
Вкупен број контакти (дојави).....	9
Број на контакти (дојави) според каналот на комуникација.....	10
Вкупен број на деца и млади според возраст и пол .....	11
Број на деца според средината на живеење .....	11
Број на контакти (дојави) според етничката припадност .....	12
Контакти (дојави) според категоријата на проблемот.....	13
Преземени активности .....	16
Контакти (дојави) во периодот на вонредната состојба заради епидемијата со Ковид-19.....	17
Активности за промоција на СОС-телефонот за деца и млади.....	18
Улогата на волонтерите и волонтерките во СОС-линијата за деца и млади .....	18

## СОС-телефонот за деца и млади на Меѓаши

СОС-телефонот за деца и млади функционира 27 години, од октомври 1993 година. Во текот на сите овие години обезбедена е некаква помош и/или совет на 21 087 пријавени случаи.

### *ЗОШТО Е ПОТРЕБЕН СОС-ТЕЛЕФОН ЗА ДЕЦА И МЛАДИ?*

Сите оние кои се грижат за добросостојбата на децата, за нивните права, кои сакаат да укажат на злоупотреби, занемарувања, насилство, сиромаштија и експлоатација, се обраќаат на СОС-телефонот, ние ги слушаме и секогаш кога е неопходно апелираме и во јавноста за подигнување на свеста за определено прашање. Податоците добиени на СОС-телефонот ги систематизираме и анализираме и ги изнесуваме во форма на годишен извештај. Овие анализи во извештаите ги користиме за информирање и влијание врз носителите на политиките и одлуките, а заедно со нашите соработници/соработнички се обидуваме да ги преобликуваме животите на децата кон подобро.

### *ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИ НА СОС-ТЕЛЕФОНОТ*

Работата на СОС-телефонот е цврсто заснована на принципите на Конвенцијата на ООН за правата на детето што ги истакнуваат правата на децата на приватност и заштита од повреда. Притоа, принципите на доверливост и анонимност се во основата на работата. Податоци за дојавувачите и засегнатото дете се доставуваат на надлежните институции само доколку сериозноста на проблемот го наложува тоа.

Целта на СОС-телефонот за деца и млади е да овозможи споделување информации и поддршка за некое прекршено право на детето, помош при застапување и лобирање, промовирање на правата на детето и промоција на СОС-линијата како медиум за помош на децата. Во текот на разговорите не се даваат готови решенија на проблемите, бидејќи не постојат универзални решенија, туку се разговара за можни алтернативи за решавање на проблемот за кој ни се јавиле.

### *КОЈ СТОИ ЗАД СОС-ТЕЛЕФОНОТ?*

Стручниот тим на СОС-линијата го сочинуваат педагози, психолози, социјални работници, правници и волонтери/волонтерки од овие профили. Посебно место во работењето на СОС-телефонот имаат волонтерите/волонтерките.

### *КАКО РАБОТИ СОС-ТЕЛЕФОНОТ И СО КОГО СОРАБОТУВА?*

Во текот на своето работење СОС-телефонот за деца и млади остварува соработка со повеќе чинители – надлежни институции, други невладини кои работат во полето на правата на детето или на некаков начин ги засегаат правата на детето, како и со индивидуални професионалци. Во зависност од видот на проблемот за кој ни се обраќаат

јавувачите и во зависност од прекршувањето на правата на децата, службата постапува паралелно и со писмени обраќања до надлежните институции, ги следи постапките што ги преземаат овие институции во врска со случајот и реагира доколку согледа дека не постапуваат во најдобар интерес за децата.

СОС-телефонот на Меѓаши е дел од глобалната мрежа на СОС-линиите Child helpline International (CHI), меѓународна мрежна организација којашто е препознаена од Европската комисија, Генералниот директорат за правда, како стратешки партнер во јакнењето на улогата на детските СОС-линии во Европа. Оваа глобална мрежа е признаена и на светско ниво и има значајна улога во подобрувањето на остварувањето на правата на децата засновано на реални податоци.

## Оперативно административни податоци за СОС-телефонот

**Име на линијата за помош:** СОС-телефон за деца и млади

**Адреса:** ул. „Коста Новаковиќ“ бр. 22 А, Скопје

**Регион на работа:** Македонија

**Работно време на СОС-линијата:** секој работен ден од 08:00 до 16:00 часот, дежурства во попладневните часови во работните и во неработните денови (волонтерките на СОС-линијата)

**Е-пошта контакти:** [sos@childrensembassy.org.mk](mailto:sos@childrensembassy.org.mk), [info@childrensembassy.org.mk](mailto:info@childrensembassy.org.mk),

**Веб-страница:** [www.childrensembassy.org.mk](http://www.childrensembassy.org.mk)

**Фејсбук:** First children`s embassy in the world; <https://www.facebook.com/megjashi/>

**Контакт телефони на СОС-линијата:** +389 (0)70 390 632 и/или +389 (0)2 2465 316

**Статус на ослободеност од наплата на линијата:** двата достапни телефони (фиксниот и мобилниот) не се бесплатни, немаме поддршка за бесплатниот меѓународен број на СОС-линии за деца 116 111

## Методологија на систематизирање на податоците

Методологијата на систематизирање на случаите се состои во бележење на секој контакт (дојава) како еден случај, следејќи ја основната структура на рамката на клучни категории и поткатегории подготвена од глобалната мрежа на СОС-линии CHI, чија членка е Меѓаши. Меѓаши учествува во годишните анкети што ги спроведува CHI меѓу своите членки врз чија основа потоа подготвува извештај што може да послужи како аргументирана алатка за застапување на детските права пред владите, како и да ја унапреди работата на линиите, членки на мрежата.

Структурата на рамката се состои од:

- Осум категории податоци што се однесуваат на контекстот на случајот (контактот), но не се однесуваат на причините за јавување. Тука влегуваат категориите: возраст, животна ситуација, вулнерабилни групи, односи, локација на проблемот, регион, јавувачи, начин на контактирање.
- Четири теми што се однесуваат на причините за јавувањето (загрозување, здравје, социјална благосостојба и друго), со 11 категории распределени во нив и поткатегории во секоја од категориите.

## Резиме на наодите од работата на СОС-телефонот во 2020 година

Генерална забелешка за овој извештаен период е дека се работеше во вонредни услови на пандемија на КОВИД-19. Повиците што ги добивавме на административниот телефон беа пренасочувани на мобилниот телефон на советничката што работи на СОС-телефонот за деца и млади, така што немаше никаков прекин во достапноста на услугата.

Искуството и оваа година ни потврдува дека продолжува трендот на пријавување на случаите на прекршување на правата на децата од страна на возрасни лица. Најчесто тоа се родителите.

Децата сè уште молчат и се плашат да го пријават насилството. Тие не се чувствуваат сигурни да пријават насилство, особено кога тоа се случува во домот и е од страна на двајцата родители или пак едниот родител нема разбирање и смета дека во ред е децата да бидат тепани.

Во овој дванаесетмесечен период проблеми за кои најчесто нè контактираат граѓаните се проблеми поврзани со правото на заштита од насилство, правото на образование и правото на пристап до други институции.

Исто така, чест проблем беше и остварувањето на родителското право, доделувањето старателство, остварувањето на правото на алиментација, но и јавувања поврзани со промени во психичката состојба на децата во периоди на развод и нарушена комуникација со своите родители, а притоа не се зема предвид мислењето на детето со кој родител сака да живее. Во голем дел од пријавените случаи забележана е злоупотреба на детската личност и кршење на правата на детето од страна на едниот или другиот родител, кои не секогаш при вакви ситуации ги земаат предвид детските мислења, потреби и интереси. Во најголем број од бракоразводите децата се жртви, тие се директни сведоци на нарушената комуникација на своите родители и последиците од тоа директно се одразуваат врз нив.

Стручните служби во институциите треба да ја насочат својата работа кон преземање мерки и активности за подобрување на комуникацијата на родителите со децата, да ги упатат како да го препознаат насилството и да ги охрабрат да не го



премолчуваат, не само физичкото, туку и емоционалното и психичкото насилство, да работат на себеприфакане, сè со цел децата да се почувствуваат сигурни и заштитени.

Во текот на бракоразводните постапки се случува децата да се манипулирани од страна на сопствените родители. Родителите во желбата за моќ и доминантност, сакајќи да го повредат партнерот со кого решиле повеќе да не се заедно, ги повредуваат своите деца. Тие не комуницираат со своите деца, сметаат дека материјалните добра и финансиската безбедност се доволни. Забораваат на љубовта, нежноста и заедничките моменти. Забораваат дека детското внимание не се купува.

Треба да се вложат повеќе напори од сите чинители за зголемување на свеста на родителите дека со нивните постапки создаваат услови за појава на синдром кај детето – отуѓено дете, кој во понатамошниот психички развоен период на детето може да предизвика многу голема и непоправлива штета.

## Преглед на наодите и сознанијата од работата на СОС-телефонот

### Контакти (дојави)

Под контакти или дојави се подразбира секоја прва остварена комуникација, односно секој случај. За секој или речиси секој контакт комуникацијата продолжувала со повеќе реализирани разговори сè до посакуваното решавање на проблемот за кој е остварен контактот. За подобро разбирање, кога велиме „контакт“ или „дојава“, мислиме на еден, поединечен случај на пријавување на прекршување на некое право на детето.

#### **Дефинирање на пол на деца и млади за кои се однесуваат контактите (дојавите)**

Согласно рамката, секогаш кога е можно сите податоци се расчленуваат и анализираат според пол, односно секој вкупен број контакти (дојави) се анализира според полот на детето или младиот човек што е засегнат во контактот.

**Машки:** Деца или млади кои првенствено се идентификуваат како машки.

**Женски:** Деца или млади кои првенствено се идентификуваат како женски.

**Неопределени:** Деца или млади кои првенствено не се идентификуваат како машки или женски.

**Непознато:** Деца или млади чиј пол не може да се идентификува од различни причини.

### Основни информации за контактите (дојавите)

Во овој дел даден е приказ на општи демографски податоци за контактите, вклучувајќи го бројот на добиените дојави и бројот на деца што биле опфатени во овие дојави, потоа возраста и полот на децата на кои се однесуваат дојавите, како и етничката припадност на децата опфатени во случаите. Во овој дел, исто така, е вклучен и приказ на начинот на којшто сме ги добиле дојавите – преку административниот телефон, преку Фејсбук-страницата на СОС-телефонот или на Меѓаши, преку пошта или со директно обраќање во просториите на Меѓаши (во периодот јануари – почеток на март 2020 г., додека не беа воведени мерките за заштита од КОВИД-19, од кога канцеларијата на Меѓаши беше и остана затворена за странки до крајот на годината).

### Вкупен број на контакти (дојави)

Во текот на 2020 година остварени се вкупно **240** првични контакти (дојави), а дополнително се остварени **287** разговори . Вкупниот број на деца и млади кои се

опфатени со дојавите изнесува **313**. Споредбено со минатата година, бројот на дојавите е зголемен повеќе од двапати.

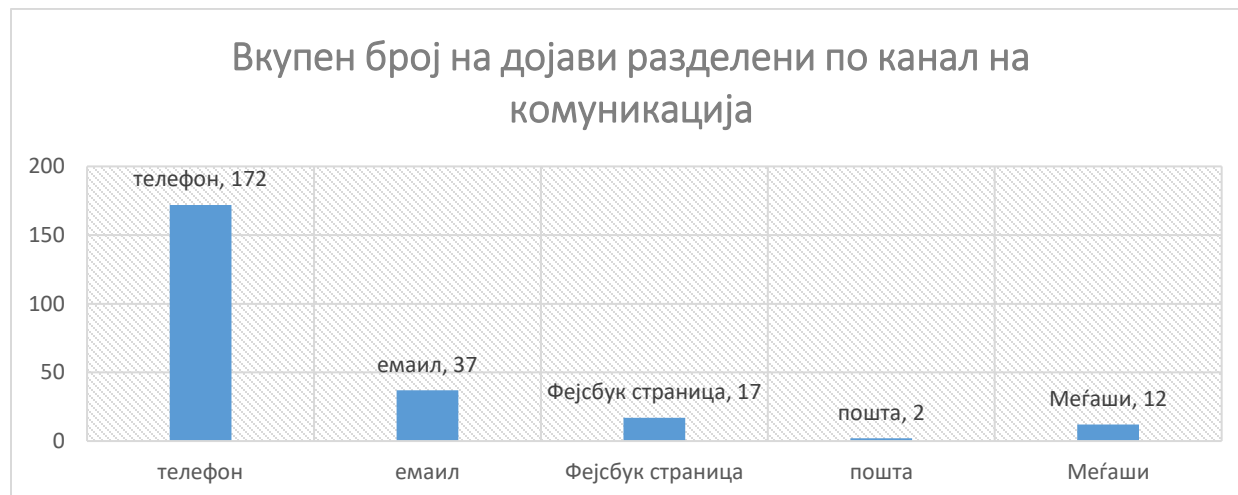
Графикон 1: Број на контакти (дојави) и број на опфатени деца во нив



Број на контакти (дојави) според каналот на комуникација

Во овој дванаесетмесечен период комуникацијата со дојавувачите во најголем број беше остварена преку административниот (фиксен) број на Детската амбасада Меѓаши, поточно примени се **172** дојави преку овој број. Преку е-пошта во овој период примени се **37** дојави, **17** дојави примени се на ФБ-страницата, **2** дојави примени се по пошта и **12** дојави се поднесени со лично присуство во просториите на Меѓаши.

Графикон 2: Контакти според каналот на комуникација



## Вкупен број на деца и млади според возраст и пол

Дојавите за извештајната 2020 година се однесуваат на проблеми во кои биле засегнати 95 машки, 92 женски деца, а за 126 деца не е познат полот .

Следната табела дава приказ на распределеноста на децата на кои се однесувале повиците според возраст и пол и може да се види дека најмногу од дојавите во кои се засегнати машки се на возраст меѓу 10 и 12 години, додека најмногу од дојавите во кои се засегнати женски деца се на возраст меѓу 0 и 6 години. Гледано вкупно според возрастната група, најмногу од дојавите се однесувале на деца на возраст од 4 до 6 години, потоа од 10 до 12 и на трето место по зачестеност на дојавите се за деца на возраст од 0 до 3 години.

**Табела 1: Деца/млади на кои се однесува повикот, според возрастна група, разделени по пол**

Возраст	Машки	Женски	Неопределени	Непознато	Вкупно по возраст
00 - 03	7	18	0	11	36
04 – 06	15	17	0	9	41
07 – 09	16	10	0	4	30
10 – 12	21	15	0	4	40
13 – 15	9	11	0	6	26
16 – 17	10	9	0	3	22
18 – 25	6	2	0	1	9
25 +	0	1	0	0	1
Непознато	11	9	0	88	108
<b>Вкупно по пол</b>	<b>95</b>	<b>92</b>	<b>0</b>	<b>126</b>	<b>313</b>

## Број на деца според средината на живеење

Според средината на живеење на јавувачите, како што се гледа во **табелата** подолу, најголемиот број од децата или **279** живеат во урбана средина, **23** деца се опфатени со дојавите од дојавувачи кои живеат во рурална средина, непознато **11**.

Бројот на јавувачите од руралните средини, како и во претходните години, останува многу мал во однос на бројот на јавувачите од урбаните средини. Меѓу можните причини за ова може да е неинформираноста на луѓето коишто живеат во руралните средини во врска со правата на децата, начинот и постапката за нивна заштита, како и недоволното промовирање на СОС-линијата во овие средини. Секако, меѓу причините е и фактот дека најголем дел од населението живее во урбана средина.

Табела 2: Деца/млади на кои се однесува повикот, според средината на живеење – урбана и рурална, разделени по пол

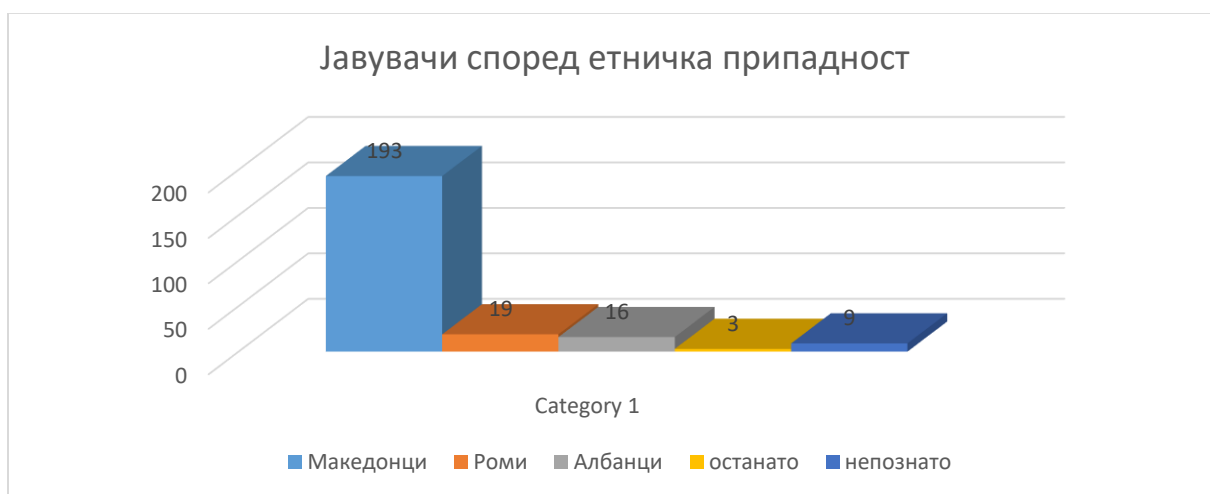
	Машки	Женски	Неопределени	Непознато	Вкупно по средина
Урбана	92	90	0	97	279
Рурална	2	2	0	19	23
Непознато	1	0	0	10	11
<b>Вкупно по пол</b>	<b>95</b>	<b>92</b>		<b>126</b>	<b>313</b>

### Број на контакти (дојави) според етничката припадност

Во однос на етничката припадност на јавувачите, како што се гледа од графиконот, **193** од вкупниот број јавувачи се Македонци, додека пак **19** Роми, а **16** јавувачи се од албанска етничка припадност. Само **3** од контактите (дојавите) се од јавувачи во останати (етнички групи) и за **9** лица е непозната етничката припадност.

Според оваа состојба, најголем број на јавувањата се од Македонци (како резултат на тоа дека во Македонија најголемиот процент од жителите се од македонска националност), што потврдува дека во иднина е неопходно Меѓаши да најде начин како СОС-линијата да се доближи и до другите етнички групи, на пример, да се ангажираат оператори/операторки кои го знаат албанскиот, но и турскиот и другите локални јазици.

Графикон 3: Етничка структура на контактите



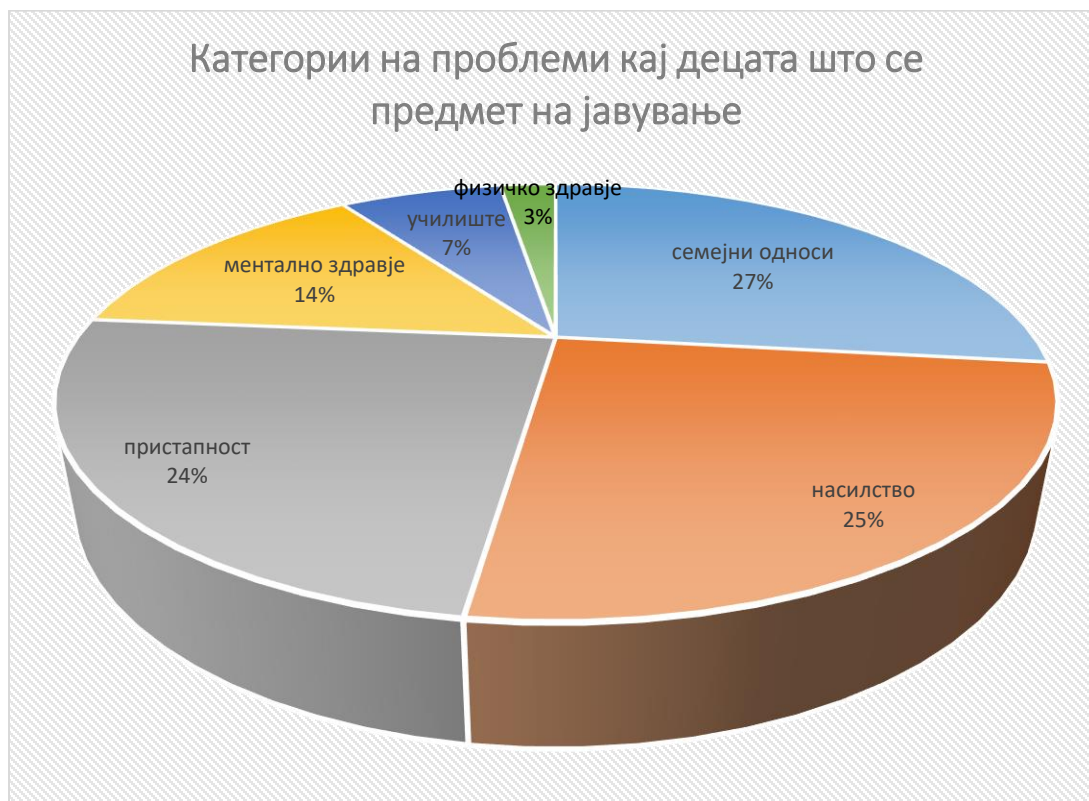
## Контакти (дојави) според категоријата на проблемот

Во однос на причините заради кои е остварен контактот (дојавата), забележуваме дека застапени се сите четири теми – загрозување, здравје и социјална благосостојба и во поретки случаи и други причини за дојавата.

Во рамките на првата тема, контактите, односно дојавите се однесуваа на проблеми и прекршување на правата што спаѓаат во категоријата насилство. Во рамките на втората тема – здравје, поголем дел од дојавите се однесуваа на проблеми од категоријата ментално здравје, а помал и на категоријата физичко здравје. Во третата тема – социјална благосостојба, има опфатено повеќе категории проблеми – достапност, училиште и семејни односи.

Во продолжение даден е графички приказ на најчестите категории проблеми заради кои се јавиле корисниците на СОС-телефонот, а потоа и подетален приказ на сознанијата. Како што може да се види од графиконот, најчеста причина за контактите (дојавите) е проблем што се однесува на семејните односи (27 % од сите контакти), потоа насилството (25%), пристапноста (21%), па менталното здравје (14%). Со помала застапеност учествуваат и категориите на проблеми поврзани со училиштето (7%) и физичкото здравје (3%).

Графикон 4: Категории проблеми пријавени во контактите



Табела 3: Вкупен број на деца/млади засегнати по категории на проблем за периодот од јануари до декември 2020

Категорија на проблем	Вкупно
Семејни односи	112
Насилство	105
Пристапност	101
Ментално здравје	59
Училиште	29
Физичко здравје	10
Дискриминација и социјална исклученост	7
Исчезнати деца	3
Вкупно	426

Кај голем дел од дојавите се пријавуваат повеќе од еден проблем, со што бројот на засегнати деца по категорија на проблем е поголем од бројот на деца кои се опфатени на кои се однесуваат дојавите.

- **СЕМЕЈНИ ОДНОСИ – 27 %**

Најголем број на деца, дури **112**, се опфатени со дојавите кои се однесуваат на проблемот со прекршување на правото на детето при бракоразводни постапки и непочитување на решенијата од центрите за социјална работа, по основ видување на детето со другиот родител кој не е старател.

Ова е алармантна бројка и ни укажува дека треба да се спроведат дополнителни мерки и едукации на родителите при нивната разделба. Треба да им се обрне поголемо внимание и освестување за штетата што ја прават со нивната конфликтна меѓусебна комуникација, притоа не водејќи сметка за потребата на детето, природната потреба што ја има во себе да ги сака двајцата родители подеднакво; сè што ќе му се испречи на патот кон реализирање на таа потреба му прави огромна штета на детето.

- **НАСИЛСТВО – 25 %**

**105** деца биле жртви на насилство во најразличен облик, што опфаќа 25 % од вкупниот број на деца кои се опфатени со повиците за извештајната 2020 година. Овие дојави се однесуваат на повеќе видови насилство:

- меѓуврсничко насилство (булинг) – опфатени се **7** деца;
- за економска експлоатација имаме пријава за **2** случаи;
- ментално/емоционално насилство се однесува на **29** деца;
- занемарување (негрижа) – **25**;

- сексуална злоупотреба преку интернет<sup>1</sup> – 4;
- физичко насилство – 22;
- сексуално насилство – 13;
- дете од ран брак – 1;
- неодредено друго – 2.

- **ПРИСТАПНОСТ – 24 %**

Приближно исто толку е голем бројот на деца (вкупно **101** дете) кои се опфатени во дојавите за прекршување на правото на пристапност и се однесуваат на проблеми поврзани со:

- пристап до образование – 20 деца;
- суштински потреби – основните потреби што не им се достапни на 32 деца;
- проблеми со пристап до здравствена заштита, неможноста да се добие потребната медицинска помош, неопходна здравствена заштита – пријавени се 9 деца со ваков проблем;
- контакти поврзани со проблеми со пристап до правни услуги – совети, потреба од правно застапување се однесуваа на 4 деца;
- контакти поврзани со проблеми со пристап до разни социјални или економски услуги и помош – бројот на деца кои се опфатени со дојавите е 32;
- услуги за ментално здравје – 1 и
- неодредено, друго – 5.

- **МЕНТАЛНО ЗДРАВЈЕ – 14 %**

Нешто помал е процентот на деца – 14 % (48 деца) кои се засегнати со **емоционална вознемиреност - проблеми со гневот**. Емоционалната вознемиреност поврзана со искуството на лутина или фрустрација е одговор на повеќе различни причини заради кои бил остварен контактот. Лутината е емоција која вклучува силно чувство на незадоволство и непријателство предизвикано од нешто реално или нереално. Фрустрацијата е емотивен одговор на незадоволство што може да се појави кога некој ќе наиде на отпор кон постигнување на некоја цел.

---

<sup>1</sup> Според СНИ: Интернет сексуалната експлоатација на деца ги вклучува сите акти од сексуално експлоатирачка природа извршени врз дете кое е на некој начин поврзано со окружувањето преку интернет. Материјалот за сексуална експлоатација на деца преку интернет (CSEM) се однесува на материјал што се прикажува и/или на друг начин документира дејствија кои се сексуално злоставувачки и/или експлоатативни за детето. Опфаќа материјали што прикажуваат сексуална злоупотреба на децата и друга сексуално експлицитна содржина што ги прикажува децата, како што се сексуално позирање и сексуална злоупотреба на деца генерирани од компјутерски материјал. CSEM, исто така, може да биде сексуализирана слика што не мора да претставува сексуална злоупотреба на дете. CSEM може, исто така, да бидат фотографии од деца на базен, на пример, кои се направени без знаење или согласност на децата или нивните старатели.



Најчесто причинител за ваквата психолошка состојба кај децата е односот на родителите што произлегува од бракоразводите; неусогласеноста на родителите за видување, остварување контакти и средби на еден од родителите со детето или децата по разводот и по доделување на старателството на еден од родителите. Меѓу причините наведени во дојавите се следните:

- зависничко однесување – **1**;
- загриженост за себе – **2**;
- употреба на супстанции – **1**;
- самоповредливо однесување – **1**;
- самоубиствени мисли – **1** и
- неодредено друго – **5**.

## ДРУГИ ПРОБЛЕМИ

Меѓу категориите проблеми што се однесуваат на помал број на деца опфатени во дојавите се следните: училиште – 29 деца, дискриминација и социјална исклученост – 7 деца, физичко здравје – 10 деца, исчезнати деца – 3.

## Преземени активности

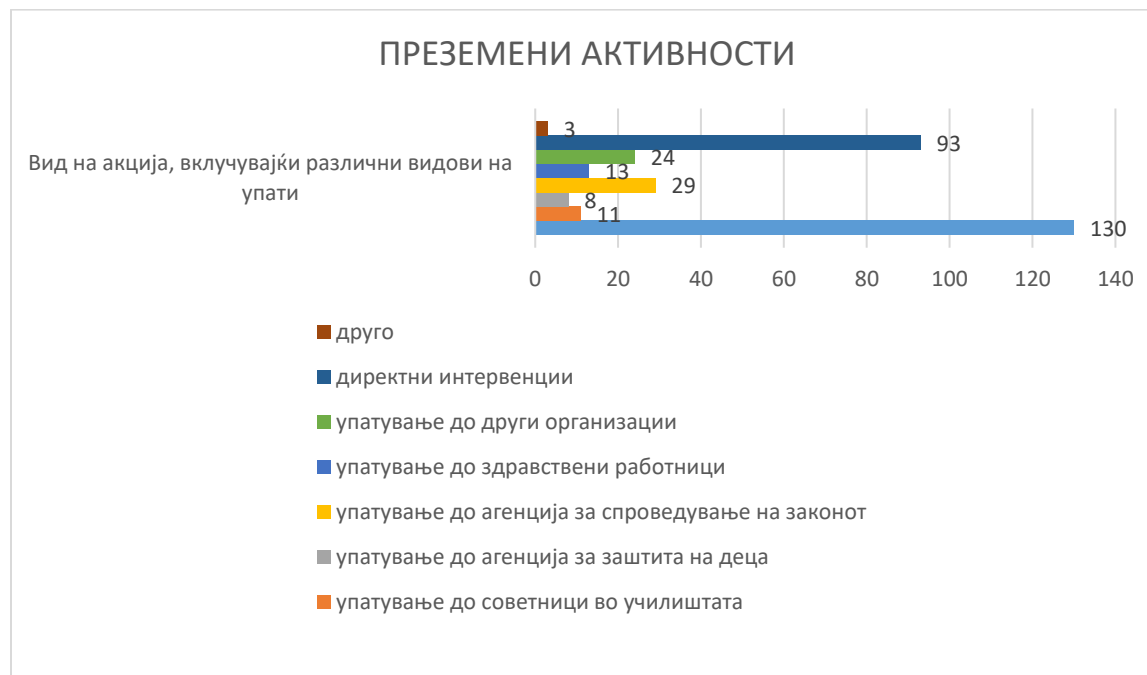
Во овој 12-месечен период во најголем број беа преземени интервенции на обезбедување директна помош или поддршка на контакти во кои се засегнати **93** деца. Освен директната помош, на контакти (дојави) кои се однесуваат на **130** деца и млади, дадени се препораки, информации за контакт на соодветната институција, потоа контакти во кои се засегнати **24** деца или млади упатени беа до други институции, додека контакти што опфаќаат **29** деца се упатени до агенции/институции надлежни за спроведување на законот. Најчесто контактите беа упатувани до следните служби и институции во зависност од проблемот за кој се јавиле:

- до стручните служби во училиштето;
- во агенција (институција) за заштита на децата во земјата;
- до различни здравствени работници, општа пракса, психолози/психијатри и
- упати до служби за итни случаи.

Во текот на постапувањето и давањето поддршка на децата на кои се однесуваа контактите, тимот на СОС-телефонот често соработуваше со центрите за социјална работа од Скопје и другите градови, Секторот за внатрешни работи, училишта, Здружението на млади правници, Коалицијата за правично судење и други чинители и организации заради давање подобра и поефикасна поддршка на јавувачите. Во текот на оваа година

остваривме блиска и успешна соработка со скопскиот Центар за социјална работа и со нивниот Интервентен тим во повеќе наврати. Дојави што се однесуваа на насилство врз деца, родителска несоодветна грижа, непостапување според издадено решение за видување со родителот по развод, се дел од успешните примери за кои заедно со Центарот успеавме да го подобриме остварувањето на правата на повеќе деца.

**Графикон 5: Преземени активности**



## Контакти (дојави) во периодот на вонредната состојба заради епидемијата со Ковид-19

Проблемите со право на видување на детето во периодот на пандемијата дополнително се зголемија заради вонредната состојба и забраните за движење, кои беа преземени за заштита од ширење на вирусот. Ваквата состојба голем број од родителите ја злоупотребија и го искористија моментот за да го отуѓат детето од другиот родител.

Заради состојбата настаната како последица на епидемијата на Ковид-19, се зголеми бројот на јавувања за материјална и финансиска помош.

Проблемите поврзани со обезбедување на основни средства за заштита (маски, ракавици, скафандери) и основни средства за егзистенција, беа, исто така, една од карактеристиките на периодот на вонредната состојба. Во овој период имавме 7 дојави од установи за здравствена заштита на деца кои побараа да им се обезбеди заштитна опрема,

стерилни маски, хируршки ракавици и скафандери и 32 дојави со кои побарале да им се помогне во обезбедувањето на основните средства за егзистенција.

Од добиените податоци кои се сумирани во разни категории и поткатегории на проблеми и други податоци кои се прибираат при преземање на дојави од лица на еден од СОС-каналите, се доаѓа до заклучок дека во овој годишен период дојавите се однесуваа за проблеми кои се поврзани со нефункционалноста на работата на меѓуопштинските центри за социјална работа.

## Активности за промоција на СОС-телефонот за деца и млади

Со цел да се промовира СОС-телефонот за деца и млади меѓу нив, особено во периодот на епидемијата, беа реализирани неколку активности за приближување на оваа услуга до децата и младите. Во текот на април беа изготвени две куси промотивни видеа во коишто маскотата на Меѓаши, Бушавко ги запознаваше децата како и зошто се јавува на СОС-телефонот за да добие поддршка, како и во текот на карантинот како го поминува денот. Овие видеа беа емитувани на повеќе национални и локални телевизии сè додека траеше карантинот во мај и почетокот на јуни 2020 година. Истото видео подоцна во текот на ноември и декември беше промовирано во рамките на кампањата на Програмата за мировно образование, преку неговото емитирање во јавниот градски превоз (во автобусите од неколку најфреквентни линии) во Скопје.

Исто така, СОС-телефонот беше промовиран и во рамките на спроведувањето на истражувањето за состојбата на правата на децата на ниво на цела држава, а во текот на ноември преку социјалните мрежи на Меѓаши беа објавени неколку блогови на теми блиски до младите и подготвени од младите волонтерки на СОС-телефонот.

## Улогата на волонтерите и волонтерките во работата на СОС-линијата за деца и млади

Волонтерите и волонтерките секогаш биле и се многу важен дел од работата на СОС-линијата. Секоја година се регрутираат нови волонтери/волонтерки кои добиваат континуирана обука на различни теми.

Првата детска амбасада во светот Меѓаши од самите почетоци на своето постоење го промовира и поттикнува волонтерството и мировниот активизам, континуирано развивајќи активно граѓанство засновано на принципот на ненасилство. Волонтерството во ПДАС Меѓаши особено е поттикнувано во работата на СОС-телефонот за деца и млади и развојот и функционирањето на телефонската линија во голема мера е поддржано од волонтери.

Низ годините во Меѓаши волонтирале многу млади луѓе, студенти и докажани професионалци од полето на психологијата, социјалната работа и правната легислатива.

Сите волонтери/волонтерки завршуваат обука за правилата, однесувањето и начинот на работа на СОС-телефонската линија.

Волонтерите/волонтерките во текот на годините оствариле средба со ученици од сите училишта во Македонија, спроведувајќи многу работилници во училиштата, а со цел поголема информираност за детските права, подигнување на свесноста кај децата за своите права и можностите за контактирање со стручни лица од СОС-телефонот.

Оваа година во тимот на СОС се приклучија шест волонтерки, меѓу нив студентки, средношколки и професорки. Овој тим волонтерки подготви неколку блогови на актуелни теми за младите со цел да се доближиме до оваа популација за да нè препознае како нивни поддржувач. Дел од овие блогови беа објавени на веб и Фејсбук-страниците на Меѓаши, а формираниот фонд текстови ќе бидат и понатаму објавувани во следната 2021 година. Дел од волонтерките, исто така, се јавуваат на повиците во текот на дежурствата во попладневните часови во работните денови, како и во викендите.